

Gènere i Dret

Codi: 106969
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Noelia Igareda Gonzalez

Correu electrònic: noelia.igareda@uab.cat

Equip docent

Lorena del Pilar Garrido Jimenez

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

L'alumnat ha d'haver cursat el curs de Fonaments del Dret de primer curs del Grau de Gènere.

L'impartició de la assignatura tindrà en compte la perspectiva dels Objectius Sostenibles de Desenvolupament

Objectius

Els objectius són:

1. Promoure una anàlisi crítica de la creació, aplicació i interpretació del Dret des d'una perspectiva de gènere.
2. Identificar els factors que impedeixen la igualtat real i efectiva, des d'una perspectiva de gènere interseccional, a les diferents branques de l'ordenament jurídic.
3. Realitzar estudis de casos pràctics sobre la presumpta neutralitat del Dret a través de la jurisprudència espanyola i europea.

Resultats d'aprenentatge

1. CM01 (Competència) Proposar exemples de solucions jurídiques als problemes de discriminació de les dones i del col·lectiu LGTBIQ+.
2. CM02 (Competència) Proposar actuacions sobre les discriminacions directes, indirectes o múltiples per raó de sexe, gènere i orientació sexual.
3. KM03 (Coneixement) Identificar els problemes vinculats amb la igualtat entre homes i dones en la legislació i en la jurisprudència.

4. SM62 (Habilitat) Seleccionar diferents eines per a analitzar i explicar els processos de formulació, decisió, implementació i avaluació en les polítiques d'igualtat de gènere.

Continguts

Tema 1. Dret Constitucional i gènere

1.1. La perspectiva de gènere en el marc europeu

1.2. Protecció constitucional: la perspectiva de gènere i interseccional a la Constitució Estatal i Estatuts d'Autonomia.

Tema 2. Dret Penal i gènere

2.1. Els principis estructuradors del Dret Penal.

2.2. Perspectives feministes a l'àmbit penal: punitivisme, garantisme, abolicionisme.

Tema 3. Violències masclistes i instruments jurídics

3.1. Llei estatal contra la violència de gènere

3.2. Llei catalana contra les violències masclistes

3.3. Causes estructurals de les violències masclistes

3.4. Diferents manifestacions de les violències masclistes: violència institucional, violència contra les persones LGTBIQ, violència contra nens, nenes i adolescents

Tema 4. Dret públic i privat: les famílies

4.1. Les desigualtats de gènere a les ruptures familiars.

4.2. Les cures ma-parentals, custòdia, aliments, compensació, bens comuns.

4.3. Drets dels nens, nenes i adolescents. L'autonomia progressiva i el protagonisme infantil en l'àmbit jurídic. L'adultocentrisme.

Tema 5. Polítiques públiques i dret a les cures.

5.1. Dret a les cures.

5.2. Feminització i racialització de les tasques de cures.

5.3. Possibilitats reguladores

Tema 6. Bioètica i gènere

6.1. Drets sexuals i reproductius

2

6.2. L'educació sexual: drets en joc

6.3. Debats sobre l'avortament

6.4. Tècniques de Reproducció Assistida

6.5. Gestació per substitució

Tema 7. El debat sobre la prostitució i el treball sexual

7.1. Abolicionismes. Propostes pro-drets

7.2. Impacte de les regulacions vigents

Tema 8: Teories feministes de la justícia

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe pràctica	22	0,88	CM01, CM02, KM03, SM62, CM01
Classe teòrica	22	0,88	CM01, CM02, KM03, CM01
Treball individual	42	1,68	CM01, CM02, KM03, SM62, CM01
Tipus: Supervisades			
Tutories	22	0,88	KM03, SM62, KM03

Tipus: Autònomes

Treball en equip	15	0,6	CM02, KM03, SM62, CM02
------------------	----	-----	------------------------

El curs es desenvoluparà a partir del comentari de lectures i de les exposicions de les recerques de l'alumnat. Cada setmana es comentarà una lectura obligatòria i hi haurà una exposició d'un grup sobre un tema del programa. Durant el curs es desenvoluparà el treball individual/grupal de l'alumnat dividit en un treball de recerca i un comentari sobre les lectures obligatòries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentaris de lectures	30%	10	0,4	CM01, CM02, KM03
Examen	50%	2	0,08	CM02, KM03, SM62
Treball en classe i treball en grup	20%	15	0,6	CM01, CM02, KM03, SM62

La nota final s'obtindrà a partir dels següents elements:

1.1 Avaluació continuada de les classes. (50% de la nota) Les dates de realització de les activitats avaluable i el seu contingut, figurarà en el campus virtual abans de l'inici de classes.

S'aconsella als / les estudiants l'assistència continuada a classes i la realització de les activitats programades al llarg del curs (lectures, comentaris de legislació, anàlisi de jurisprudència, etc.)

1.2 Examen final. (50% de la nota) L'examen final de ha de superar amb una nota superior a 5 per fer mitjana amb la resta de qualificacions de l'avaluació continuada.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Procediment de revisió de les qualificacions.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Condicions per a la qualificació 'No avaluable'.

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat i/o superat més del 2/3 de les activitats d'avaluació.

RECUPERACIÓ: Es realitzarà recuperació únicament de la part relativa a l'examen final.

POSSIBILITAT D'AVALUACIÓ UNICA. Ha de ser sol·licitada a l'inici de l'assignatura o posteriorment per raons sobrevingudes. 1a activitat (25%) + 2a activitat (25%) + prova de contingut (50%, mateixa que l'examen final).

Bibliografia

BALAGUER María Luisa (2005). *Mujer y Constitución. La construcción jurídica del género*. Colección Feminismos, Editorial Cátedra.

BARCONS CAMPMAJÓ Maria (2018). *Las ordenanzas municipales: entre la regulación y la sanción de la prostitución en España* en Revista Crítica Penal y Poder, nº 15, pp. 90-109, OSPDH. Universidad de Barcelona.

BARRERE UNZUETA Mari Ángeles (1992). *Feminismo y garantismo: ¿Una teoría del derecho feminista?* En Anuario de Filosofía Del Derecho IX (1992) 75-89 <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/142232.pdf>.

BELTRÁN Elena; MAQUEIRA, Virginia (eds.) (2001) *Feminismos. Debates teóricos contemporáneos*. Madrid: Alianza Editorial.

BODELÓN Encarna y ARCE, Paula (2018) [La reglamentación de la prostitución en los ayuntamientos: una técnica de ficticia seguridad ciudadana](#), Revista Crítica Penal y Poder, nº 15, pp. 71-89, OSPDH. Universidad de Barcelona.

BODELÓN Encarna (2014). *Violencia institucional y violencia de género* en Anales de la Cátedra Francisco Suárez, ISSN 0008-7750, Nº 48, 2014, págs. 131-155.

BODELÓN Encarna (2010). *Las leyes de igualdad de género en España y Europa: ¿hacia una nueva ciudadanía?* en Anuario de Filosofía del Derecho, nº 26, pp. 85-106.

BODELÓN Encarna (2012). *La custodia compartida desde un análisis de género. Estrategias machistas para invisibilizar la violencia en las rupturas familiares*, en La custodia compartida a debate, Madrid: Ed. Dykinson.

BODELÓN, Encarna (coord.) (2012). *Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales*, Buenos Aires: Ediciones Didot.

BODELÓN, Encarna y GIMENEZ, Pilar (2007). *Construint les drets de les dones: dels conceptes a les polítiques locals, Barcelona*. Diputació de Barcelona.

BODELÓN, Encarna; IGAREDA, Noelia (2013). *Los Planes de Igualdad en tiempos de crisis*. Editorial Dykinson.

CRENSHAW Kimberle (1989). *Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics*. The University of Chicago Legal Forum 140: 139-167.

GIL RUIZ, Juana Ma (2007): *Los diferentes rostros de la violencia de género*, Madrid: Dyckinson.

GONZALEZ PRADO, Patricia (2020) *Jurisprudencia comparada sobre aborto. Cuando los feminismos impregnan el derecho*. [Cuadernos electrónicos de filosofía del derecho](#), ISSN-e 1138-9877, [Nº. 42, 2020](#)

HEIM Daniela (2011): [Prostitución y derechos humanos](#) en [Cuadernos electrónicos de filosofía del derecho](#), Nº. 23, 2011, pp. 234-251.

IGAREDA Noelia (2018). *La gestación por sustitución: una oportunidad para repensar la filiación y la reproducción humana*, Revista Bioética y Derecho, 44: 57-72.
<http://revistes.ub.edu/index.php/RBD/article/view/20574/24133>

IGAREDA Noelia (2012). *Las madresposas en el sistema de protección social español*, Aequalitas, Revista Jurídica de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres, no30, Enero-Junio 2012, pp. 48-53.

IGAREDA, Noelia (2012) *De la protección de la maternidad a una legislación sobre el cuidado*, Saarbrücken: Editorial académica española.

LAURENZO, Patricia (coord.) (2010). *La violencia de género en la ley*, Madrid: Dyckinson.

LAURENZO, Patricia; MAQUEDA, Ma Luisa; RUBIO, Ana (coord.) (2008): *Género, Violencia y Derecho*, Tirant lo Blanc.

LEMA AÑÓN Carlos (1999). *Reproducción, poder y derecho*, Madrid: Trotta

LOMBARDO Emanuela (2006). *La igualdad de género en el Tratado Constitucional de la Unión Europea* Revista de Pensament y Anàlisi nº 6, pp. 121-140.
<http://www.e-revistes.uji.es/index.php/recerca/article/view/197/182>.

MACKINNON, Catherine (1979). *Sexual harassment of working women: a case of sex discrimination*, New Heaven: Yale University Press.

MACKINNON, Catherine (1987). *Feminism unmodified: discourses on life and law*, Cambridge: Harvard University Press.

MAQUEDA Maria Luisa (2009). *Prostitución, feminismos y Derecho Penal*. Granada: Editorial Comares.

MEDINA MARTÍN Rocío (2014). *Resignificaciones conceptuales y epistemológicas en el pensamiento político feminista eurocéntrico desde los feminismos periféricos* Cuadernos Electrónicos de Filosofía del Derecho <https://ojs.uv.es/index.php/CEFD/article/view/3247/4052>.

MESTRE I MESTRE Ruth (2006). *La caixa de Pandora: introducció a la teoria feminista del dret*, Valencia: Tirant lo Blanch.

MESTRE, Ruth; BARRERE, Maggy; BELTRÁN, Elena (2008). *Mujeres, derechos y ciudadanía*, Madrid: Tirant lo Blanch.

MOHANTY Chandra Talpade (1984/2008) *Bajo los Ojos de Occidente: Feminismo Académico y Discursos Coloniales* en *Descolonizando el Feminismo: Teorías y Prácticas desde los Márgenes* Liliana Suárez Navaz y Rosalva Aída Hernández Castillo (editoras), editorial Cátedra.

NAVAS, Susana (dir) (2012). *Iguales y diferentes ante el derecho privado*, Valencia: Tirant lo Blanch.

NICOLÁS, Gemma; BODELÓN, Encarna (comps) (2009). *Género y dominación. Críticas feministas del derecho y el poder*, Barcelona: Anthropos, pp. 95-116.

NUSSBAUM, Martha (2004). *Hiding from humanity: disgust, shame and the law*, Princeton: Princeton University Press.

OKIN, Susan (1989). *Justice, Gender and the Family*, Basic Books, Great Britain.

PATEMAN, Carole (1995). *El contrato sexual*, Barcelona: Anthropos

PICONTÓ NOVALES María Teresa (1998), *Sociología jurídica de la familia: cambio legislativo y políticas sociales*. Derecho y sociedad / coord. por María José Añón Roig, págs. 655-686, Tirant Lo Blanch.

PITCH, Tamar (2003). *Un derecho para dos: la construcción jurídica del género, sexo y sexualidad*. Madrid: Trotta.

PUIGPELAT, Francesca (2004). *Feminismo y técnicas de reproducción asistida*. Aldaba: Revista del centro asociado a la UNED en Melilla, no 32, pp. 63-80.

RESTREPO RODRÍGUEZ Diana y FRANCÉS LECUMBERRI Paz (2016). *Rasgos comunes entre el poder punitivo y el poder patriarcal* en Revista colombiana de sociología, Vol. 39, N°. 1, 2016 (Ejemplar dedicado a: Perspectivas de análisis en el estudio de las relaciones de género), págs. 21-46
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5411318>.

RODRIGUEZ PALOP, Ma Eugenia (2007). *La lucha por los derechos fundamentales de las mujeres en el siglo XIX. Escenarios, teorías, movimientos y acciones relevantes en el ámbito angloamericano*. en VV.AA. (coord.): Historia de los derechos fundamentales, vol. 3, Tomo 2, Madrid: Dyckinson.

ROMERO BACHILLER Carmen y MONTENEGRO MARTÍNEZ, Marisela (2018) [Políticas públicas para la gestión de la diversidad sexual y de género: un análisis interseccional](#), en [Psicoperspectivas](#), Vol. 17, N°. 1

RUBIO, Ana; HERRERA, Joan (coord.) (2006). *Lo público y lo Privado en el contexto de la Globalización*, Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer, pp. 23-66.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana Ma (2012). *Dignidad e igualdad en derechos. El acoso en el trabajo*, Madrid: Dyckinson.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana Ma (2012) *Las medidas disuasorias frente al acoso sexual y acoso por razón de sexo*, Madrid: Dyckinson.

SEGATO Rita (2003). *Las estructuras elementales de la violencia: contrato y status en la etiología de la violencia*.

SMART, Carol (1989). *Feminism and the power of law*, London: Routledge.

STANG DAHL, Tove (1987). *El Derecho de la Mujer, Vindicación Feminista* Publicaciones, Madrid.

TOLEDO, Patsilí (2014): *Femicidio/Feminicidio*. Editorial Didot.

Programari

Teams

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt